

In plerisque etiam Ecclesiis, ut docet *praxis Basilicarum*, *Patriarchalium*, alias rursum *Collegiatarum Urbis*, ac etiam forte *omnium Insigniorum Metropolitanorum*, & *Cathedralium Hispaniarum*, & frequenter etiam in *Italia*, *nimirum laudabiliter*, pro meliori *Ecclesiasticae cultu*, & *servitio*, *introductum est*, ut *ab solito praebandarum usi*, *universis Ecclesiis* *five mensie capitulari* *alii* *ponatur in massa*, *sub annua*, *vel mensura distributione*, *per puncturas ratione serviti*, *adeo ut illi*, *qui in anno nullum prestant servitum*, *nullam habeant participationem*, *quoniam tunc pro veris distributionibus ordinans habentur*, *ad omnes effectus*. *Videtur*.

10. Bene verum, quod isto casu, *facilius ex causa stadiorum*, *seu altera simili*, *ob quam Canonicus lucratur fructus prebanda*, *Sacra Congregatio indulgere solet participacione hujusmodi mali in toto, vel in parte, pro Ecclesiastis seu locorum ipsius que causa qualitate.*

11. Effectus, qui ex hac distinctione prebandarum, *ut distributionem resultant*, *sunt quinque*, *& praesertim* *Prima* *jam dictum*, *ur aula residencia vera*, *vel ficta sufficiat pro luctu fructuum prebanda*, *non autem pro illo distributionum*, *pro quo necessaria est intercessio cum presentatione serviti*, *neque causa exculantes a residencia excular ab intercessione*, *nihi ubi egatur de infirmitate*, *vel de alia similis*, *ut supra*.

12. Secundo ad effectum *Regule de valore*, *& solutionis ansata*, *quoniam distributiones quotidianae*, *quamvis sint mala grossa ut supra*, *non comparantur in valore*, *de beneficiis* *diffr. 90.* *& diffr. 10.* *de proportione*.

13. Tertio circa reservationem, *vel respectivo translationem pensionum ecclesiasticorum*, *quoniam pariter distributions non venient in valore respectivo reservationis*, *minimique veniunt in facultate transferendi*, *nihi specialis mentio sit*. *Dicitur diffr. 61.* *& in aliis de pensione*.

14. Quarto potissimum, *circa transpositionem ad heredes*, *vel ad se ipsum*, *per wornem naturalem*, *& respectivo civilem*, *pro fratribus inexactis*, *quoniam ubi vero fructus sunt*, *(quales dicuntur illi)*, *qui obinvent ratione prebande*, *non transmittuntur*, *vel peritent ad Ecclesiastis*, *vide ad Cameram Apotholam*, *pro locorum diversis moribus*, *vel Apotholcarum Constitutionem usi*, *ut in beneficii sede adverteatur*; *fecus autem in distributionibus*,

quae transmittuntur, *ex ea congrua ratione*, *quod illi non important emolumen*, *cum quo beneficium affimilatum offructario, ex legato*, *vel donatione*, *veca caulam lucrativam*, *sed dicuntur premium*, *vel salarium laboris*, *& servitii*, *unde propterea illarum lucrum perficiunt singulis diebus ac horis*, *in quibus servitum praefatur*, *dilata solam solutione*, *vel exequatione pro majori commodity*. *Iustum*.

Quinto eadem differentiatione dignoscitur de jure in decimus papalibus aliisque oneribus, & contributionibus super fructibus beneficiorum, *quoniam eis non subiacent difficultates*, *nihi in Apotholcarum diplomate alias disponunt*, *ut sequi solet*, *cum similibus differentiis*, *ex rationis identitate resultantibus*.

Cumque Concilio cordi fuerit, ita distributions impinguare pro meliori Ecclesiae cultus & servitio, ad alludendum ad interessentiam, *ac actualum servitii praesentationem*, *unde propterea nimis commendabilis reputatur enunciatus usus reducens omnes prebandas, totumque mensie capitulo, *aliam ad formam distributionum**

hinc proinde ab codem Concilio bene prouisum est, *ut adeo rigorose lois intercessibus distributionem participatio conceunda sit*, *non autem illis*, *qui non inventant*, *ut id quod omnium non intercessores*, *accrescere debet intercessibus*, *qui propterea cum hoc majori iusto ad servitium magis alicantur*, *adeo ut neque violentes eas remittere*, *vel condonare possint non intercessibus*, *& merito quidem*, *quoniam*, *littera regula sit*, *quod quilibet eti sui moderator & arbitrus*, *aramen id non concedatur*, *quando redint intercessi*, *vel praecipuis tertii*, *ut in presenti sequi dicetur*, *ob praedictum Ecclesiastis*, *qua ita culta definita remaneat ob hujusmodi reciprociam*, *ac viceversam urbanitatem*, *leu condonationem*, *De Canon. & Capitulo diffr. 10.* *& seq.*

Quinimum cum idem Conciliari decreta distributionum lucrum decernat pro integro servito in omnibus horis canonice, *idcirco haec facia Congregatio Concili improbare consuevit illarum Ecclesiastorum conuentus excusantes*, *Canonicos ab intercessione & servitio in aliis horis*, *dummodo excusato sit genitrix & continua*, *adeo ut dati valeat casus*, *quod nullus Canonicus in illis interveniat*, *dum cetera multa punctatura*, *fecus autem si sit distributio per dies*, *vel hebdomadas*, *cum*

etiam aliqua majori dispensatione, *seu laetiori turno in aliquibus anni temporibus*, *quoniam id conceditur*, *atque in omnibus statutis horis inferiores dicuntur*, *& huic conciliari decreto satisfacient interessendo in omnibus horis ibi affixatorum diebus*, *vel hebdomadarum calendarium sub eius turno*. *Eodem diffr. 10.* *& 11.* *de Canon. & Capit.*

Interea causas auren, que infinitati asfiliante, *justi impedimenti producuntur*, *etiam pro iusto distributionum*, *recesseri solet injuria carceratio vel detentio*, *qua proprie sequi dicitur ad hunc effectum*, *quando de facto sequatur ex latiali potestate*, *five etiam ex banitorum*, *vel hostium detentio*, *adeo ut iniustitia sit notoria*, *& incontrovertibilis*, *qua ryannidem fapta fecus autem*, *ubi de illa carceratione*, *qua pro Judicem competentem fiat pro delicto*, *vel debito*, *a quo deinde carceratus abolitionem reportet*, *quoniam runc*, *nil iniustitia adeo notoria sit*, *ut nullo penitus velamine occulari valeat*, *unde propterea tandem tyrannidem importare censeatur*, *non si faciliter id admittendum venit*, *licet id certam non habeat regulam*, *cum diversimode facta Congregatio pro facti qualitate respondere soleat*: *Quandem ob detectam innocentiam deinceps distributiones*, *& quandem carcero*, *ratio alimento ex distributionibus*.

Plurique alios casus magis distincent recentem confitit *Collectores* *quoniam*, *ut supra* *in proemio infinitum est*, *certa regula delaper statui non valeat cuiuscumque causa applicabilis*, *cum frequenter ex locorum mortibus*, *ac singularium Ecclesiastarum qualitate*, *vel singularium casum circumstantia decisio*, *deinde potius simili flaret*, *ut in uno eadem populi multiplicitate*, *cadens que distinxit*, *vel insineri aperitate*, *aliis que causa accedembit*, *id denegandum sit*, *ac in altero concedendum*, *eo quod diversi mores regionis*, *vel maior*, *vel minor contingat parochialis majestatis*, *vel doctoris*, *in uno casu permittantur*, *& in altero prohibeantur*. *De his agitur sub tit. de Pareo diffr. 34.* *& 35.*

Quoties enim sola ratio exercit populi, *vel incommodeitatibus itineris in aliquibus anni temporibus* urgeat abhuc abesse necessitate procedendi ad hanc dismembrationem, *seu divisionem*, *qua alienationem redolat*, *ideoque regulariter prohibita est*, *recte confitit potest cum definitione unius*, *vel plurium inferiorum Ecclesiastarum*, *qua per territorium jam sparsa sint*, *ac extinguitur*, *vel deuenio construantur*, *cum depulatione*

tatione vicariorum, seu coadjutoriorum, ut ita commisso sacramentorum, aliorumque divisionum administratio, praesertim infirmis, ac aliis respectivo sequi valeat, non dividit Ecclesia parochialis unitate, ac maiestate tam circa numerum clericorum, & inferiorium, quam circa populi majorem concursum, in aliquibus praestitum majoribus anni solemnitatis, dum cum praefato remedio recte consulum remaneat, idemque obtinetur finis, vel resultat effectus. *Ibidem.*

Multiores etiam Ecclesiae parochiales, ob populi & cleri copiam (ut plurimum locorum praxis docet) collegiantur, etiam insignium signum faciunt, quia nempe clerici naturales, seu patrimoniales, loci eius servino, ex multis adscripti, quandoam Capitulo speciem constituerunt, seu figuram faciunt, cum diuina missa conventionalis, aliorumque divinorum celebratione, ac etiam statuta diebus cum milia solemni, & cum concionibus in Adventu & Quadragesima, magisque exacto doctrina christiana, aliarumque spiritualium rerum exercitio, que omnia cum hac scilicet cœfari, vel diminutionem patuerunt; five ubi etiam talis populi & cleri copia sit, ut in utraque antiqua & nova Ecclesia, parochies eadem functiones continuantur, valeant, atque emolumenta talia sint, ut omnium congrua provisio addit, adhuc tamen quan-
doque non expedit, quoniam frequens experientia docet, quod huiusmodi Ecclesiæ parochialium duplicitas, scilicet, ac factionaris amulaciones inter utriusque clericum & populum respectivo causare possit. *Ibidem.*

E converso autem, ob aliquarum regionum, vel contrarium ejusdem parochia anticipantes, vel quia pars amplius alterius, in qua ipsa parochia sita sit, illam subjectionem agre, ferat, unde propriea resultent inconvenientia, quibus cum adjutrice Ecclesiæ, seu vicarioribus & coadjutoribus deputatione consultum non sit; ad hanc divisionem procedendum est, adeo ut in uno casu, in quo major populi numerus, majorque territorii amplius addit, divisio facienda non sit, in altero autem expediat; & consequenter prudenti, bene- que regulato arbitrio rotum communis est. *Ibidem.*

Adinfar corum, que cum debita proportione (a majoribus minoris regalandi) habemus in novis cathedralibus, ac diocesum erectionibus, cum antiquarum divisione, statuta in Extravag. Salvator,

arque frequenter in forma potius extrahendi, & consultiva, disputari, ac examine pari solem in sacra Congregatione confitit, ad ejusdem Extravagantia prescriptum, aliorumque antiquorum Canonum sensum, a quibus istud concilare decreter, quoque derivat, ut quando dices, amplius ea causet, inconvenientia, quod oves faciem pastoris non de facili videant, neque patr omnes oves frequenter recognoscere, ac personaliter visitare valeat, talisque sit præfatio, & qualitas respectiva, ut antiquæ Ecclesiæ maiestas non videat, arque novam debitat, ac proportionatam maiestatem habent, valat, ad huiusmodi divisiones, novaque erectiones deveniti debet; unde propriea plures contigit, ut una diecesis quamplures constituitur sint, ita temporum aliarumque contingentiarum necessitate, vel opportunitate exigente, at- tamen non omnium locorum vel regionum eadem est regula, quoniam frequenter praxis docet, quod in una regione non congruae diocesis quantumvis amplius di- vidant, quia sic illus regionis motes ex- gant, in altera vero, etiam in uno loco, & oblique alia diecesis, Cathedram erigunt, atque Episcopum deputari non incongruum reputetur, quia nempe adjacentiam Cathedram eadem pene conditio sit, ut in aliquibus Italiae partibus praxis docet, ideoque magna difference est, ubi circa vel ultra montes de his agatur. *Tit. de preeminentiis, 6. & in ejus supp.*

Potissimum autem, praesertim in Italia, insipi solet ea congrua ratio, que per di- staniam Extravagantem, & antiquiores Canones non de facili cognoscit est, ubi scilicet melior Ecclesiæ administratio, meliorne animarum cura ita exigat, quoties collicit de illi locis agatur, que cum territorio separato quod *Nallus* dictur, sub inferiori Praelati omnimoda, ac plenaria quasi Episcopali justificatione sint; id etenim pro mea experientia, ut alias insinuatum est, parum commendabile viderit, ideoque quando loci qualitas convegna, prouilla ita permittant, si opportunum videatur Episcopum ibi deputare, five quod ad matrem unionum insinuatum est) illam Ecclesiæ Cathedralis titulo, ac Oppidum, seu locum Civitatis prærogativa, decorare, eodemque contextu, cum alia adjacenti Cathedrali æque principaliere uniro, ut ita utriusque unus sit Episcopus, cum meliora earundem Ecclesiæ, ac populorum regimine, ita quoque diximendo frequenter kan-

scandalosæ controversias, quæ inter viciniores Episcopos, ac huiusmodi finibus, campestribus inibz, magnus super vi- gelsum parochiarum numerus intra eisdem fines crevixit est, quarum singulis numerosa, & qualitate dici possunt; jure ramæ funerandi penes ipsam Ecclesiæ matricem, quæ collegiata quoque est, remanente, adeo ut associatione funeralum emolumenta satis con- gruum plurius. Heblonadum fulgenti- sionem, ac etiam alterius ibidem erectæ congregatiōnis clericorum eo nomine fra- tantia, explicata producent, ut in parochialium annotationibus advertitur. *Tit. de parochiis, 23.*

Atque huiusmodi controversiae praesertim audiuntur, tamen rite decimandi, ut in propriis decimatarum sede advertitur. *Sedis de decimis in hoc eodem libro pluries.*

DISCURSUS XVII.

Ad Sessionem 21. cap. 7.

SUMMARIUM.

- 1 De demandata demolitione Ecclesiærum collabentium.
- 2 Quæ regula defuper statui valeat.
- 3 Quando etiam Ecclesiæ non collabentur demoliri, vel prophanaari debent.
- 4 Si clerici seculares, vel regulari trans- ferentes ad alijs locum, arque Ec- clesiæ redibunt, an secum ferant la- gata & jura pro missis, & an au- toris.
- 5 Quid in specie Monasteriorum monitum.
- 6 De translatione Congregationis, vel Col- legii, aut nationis, an una Ecclesiæ ad alijs.
- 7 Quid, ubi sequatur suppressio Conventus, vel Monasterii.
- 8 Ad quem pertinet resellio Ecclesiæ Ca- thedralis, vel parochialis.

E Celestiarum vetustate, ac respectiva pa- pertate, vel indecentia exigente, adeo ut illæ restituat, vel ad decentiorem for- man reduci non valeant; bene, ac nimium laudabiliter in hoc decreto provi- fuit est, ut illæ prophaniari debeant, ac prophaneate destrui, seu alijs usibus applicari, ibique creta beneficia, vel capellias, vel missarum onera, ad alias con- spicuas, five ad parochiales, five respecti- ve ad matricem, aut majorum Ecclesiæ transference, pro singulorum casuum qualitate, & circumstantiis iudeoque

pariter certa, & genitio regio, ceteraque causa applicabili super statu non potest, idemque dignissim error proxime supra dico, precid. infinitus, procedendi cum regulis generalibus, five cum D. traditionibus, aut cum aliquibus Sacrae Congregationis declarationibus, vel provisoriis, quae (ur plurim adventus) pro diversorum causum particularibus circumstans non sicut finit uniformes.

Quandoque autem, celsitudinis etiam causa in illo conciliari decreto consideratis, adhuc, ex prudenteriis provisionibus Sacrae Congregationis Immunitatis, five illius Episcoporum, aliquatum Ecclesiasticum, quamvis alias bene, ac decenter constituta sint, neque sub indigne refectione, demoliti, vel prophaneo demandari solet, quod etiam ipsi Ordinarii, quando facti circumstantia ita exigant, in visitatione facere deberent, pura ubi agatur de Ecclesiis existentibus extra loca habitatione, & in locis campistribus, seu alias sita situatis, ut pro delinqüentium, aut factioritorum hominum configio, cum publice quietis perturbatione deteruant.

Ubi vero Ecclesie demoliti, vel prophaneo non sequatur, sed ea defteratur per clericos facultates, vel regulares iibi morantes, eique inferentes, qui aliis Ecclesiis fundent, seu alterius Ecclesiæ servizio addicantur, rite cadit dubitatio circa onera missiarum, & anniversariorum, an remaneant in ipsa Ecclesia, sub dispositione Ordinarii, qui alios depuer clericos pro adimplimento, pro quo melius faciendo ad Ecclesiæ matricem, vel aliam transferat onera, vel potius cum diis clericis, vel religiosis eadem onera transferat ad aliam Ecclesiæ, & tunc distinctio est, quod aut constat, quod missiarum, & anniversariorum legitima facta non sunt taxative pro particuliari devotione illius Ecclesiæ materialis, sed potius respectu clericorum, seu religiorum ibi morantibus, & tali causa cum coram corpus five universitas non dissolutor, sed agatur tantum de translatione de loco ad locum, praefterint intra eandem Civitatem, vel diocesum, verius est, ut personæ fecundum trahant haec bona, vel jura, cum oneribus, iuxta celebrem Decisionem Seraphini 1149. Et Reg. in Tuderina celebratio missiarum 23. Maii 1653, etiam Melius, in qua agitur de translatione Monasterii monialium de uno loco ad alterum, ut secum trahant legata cum oneribus missiarum, quamvis in verbis concepta essent ad favorem antiquæ

Ecclesiæ, quoniam eaflare censetur demonstrative tamquam illa Ecclesia, in qua Moniales missas audiunt, atque divinis assilunt.

Et mentio quidem (ut in me ipso exterior) quoniam libentibus in Ecclesiæ Monasticali fundari solet capellani, pro celebrationi missiarum, aliquamque divinorum sum ab sublevandum Monasteriorum ab onere alias necessario habendi proprios capellanos, salem pro milia quotidiana seu conventionali; tum etiam, quia ita magis certus redditor disponens de injuncti implemento, quod tractu temporis in Ecclesiis clericorum secularium, vel reguliarum, ob eorum multiplicatatem, negligi solet, quod a Monasteriis negligi hujusmodi bona & iure cum annexis oneribus.

Ita pariter, ubi de aliquo Collegio, vel Monasterio, aut alterius universitatis translatione agatur, ut docet frequens praesis Urbis in Ecclesiis nationalibus, in quibus nationalium congregations habent, cum diligent ipsam Ecclesiastarum cultu, ex legis, aliusque dispositionibus, & oblationibus eorumdem nationalium, vel aliorum, qui ipsi annexi sint, quoniam aliquando mutare solet istum, seu Ecclesiam materialem, ut postea temporibus experti sumus, in Urbe, praefterim in natione Picena habente Ecclesiam sub invocatione Aliae Domini Lauretanæ, quod fere inter decennium, vel parum plus, plures mutavit Ecclesiæ.

Ubi vero id sequatur ob illius corporis, vel universitatis dissolitionem, vel suppressionem: & tunc pro facti qualitate onera remanente ipsam Ecclesiæ materialem, si in ea decenter, & commode impleti possint, in minus ad aliam Ecclesiæ transferunt, ut melius videatur Ordinario, vel Sacrae Congregationi; præter praxis nostræ facili docute in suppeditationis Religionum in universum, five parvorum Conventuum, quoniam Religiosi bona & iura non traxerunt secum ad alios ejusdem Religious Conventus, ut facere posse credeant, arte disputatum fuit cum fundamento dictæ decisionis Seraphini, sed fuper eis diverse facta fuerunt provisiones, repletis pluribus praetensionibus excitaris per fundatores, vel benefactores super resolutione donationum, aliamque dispositionum, ac bonorum reverzione ad eos, five onerum translatione ad alias

Ec-

Ecclesiæ, eorum arbitrio, quoniam causa expello pado resolutio, five ratio imperfeta ac vere non sequente foundationis, hujusmodi prætensiones negleguntur, ut alibi in meis annotationibus advertitur, sub tit. de donatione. dico. 12. & seqq.

Ad quem autem pertinet resolutio Ecclesiæ parochialis, vel Cathedralis respectu, non de faciliter causa regula generali cuiuscumque causa applicabili statu potest; quoniam enim regulariter spectet ad Rectorem, vel Episcopum, aliumque Prelatum respective; atamen in plenarie paribus, ut praefterim frequentius est in Hispania, fabrica Ecclesiæ sicut dotem, seu measuram distinguit habere solet, & in plenarie paribus ex coniunctudine solet esse omnis Communianis, & populi, arque confundendis celsante, inspiciente sane vires ipsius Ecclesiæ, vel mensa Episcopalis, aut Rectoris, quoniam si redditus non exuberant post necessarium ipsius Rectoris, vel Prelatis sustentacionem, tunc populi, vel parochianorum onus erit. In tit. Mæcellan. Eccl. dico. 28.

Et in summa decisio pender ex facti qualitate, & circumstantiis particularibus.

DISCURSUS XVIII.

Ad Sessionem 21. cap. 9.

S U M M A R I U M .

1 Prohibitionis questionariorum.

2 Ad quid in hoc auerius debet.

3 De questionibus super questionis inter Regularium.

4 Et de aliis inter clericos facultates, vel Confraternitatem.

5 De oblationibus, & elemosynis, ad quem pertinent.

I Noovatur per hoc Decretum, antiquorum Canonum, & Consiliorum pin. prudenter prohibito, illorum questionariorum, qui oisolan viam ducere studebant, ex professione hoc manus agunt, atque catholicum Oimen peragrande, ut plurimum vagabundi, ac viri sunt, atque idiotæ praefterint personas, ac mulieres pias, ac devotas, ut pecunias extorquent, desperte student, cum indulgentiarum, aliorumque spiritualium privilegiorum amplis affectionibus, & communicationibus, plures etiam errores disseminando.

Ac etiam otici solet inter alias Ecclesiæ clericorum facultatum vel confederatae laicorum five alia pia loca, ne questionatio fieri possit sub invocatione aliquius imaginis, vel capelle, aut Instituti, in prejudicium alterius, cui aliquod jus in hujusmodi questione sub ea invocatione questionum est, in Mæcellan. Ecclesiæ dico. 12. & 13. & de Regulari. dico. 28. & seqq.

Super his tanen certa regula generalis statu non potest, cum ex privilegiis ratione five ex coniunctudine, aut locorum, vel operum qualitate rotum penderat, ex quibus superiorum arbitrium regulandum est.

4

De controversia autem inter parochos, & locorum Ordinarios, vel aliarum ecclesiastiarum rectorum super elemosynas, ac obla-

tionibus, que fiant per populum devorit, & ut regulatum indefinire; praetertim circa ludum alearum, nulla data distinctione, ac miraculis imaginibus de novo reperit, agitur in parochorum, & oblationum sedibus particularibus. Sub ist. de parch. disc. 32. & sub ist. de decim. disc. 19.

DISCURSUS XIX.

Ad Sessionem 22. cap. 1.

SUMMARIUM.

- 1 De vita & honestate clericorum, & quid eis prohibetur.
- 2 Qualiter sint vesiles clericales.
- 3 De iudicii, qui clericis sunt prohibiti.
- 4 De mercatura clericis speciali, & que.
- 5 Damnum usus Commisariorum, qui peragranianus diocesis ex causa illicite negotiatio.
- 6 An contractus cambiis sit licitus.
- 7 De panis illius negotiatio.
- 8 In quo Concilium Tridentinum innovavit ius communis.
- 9 An sit mercatura compone pharmaca vel aquam uitam ex vino, & similia.

Actuum Canonum dispositio, super vita, & honestate clericorum generaliter in hoc decreto innovatur, nam circa habitum, quam circa alia, que clericis illicita sunt, praeternit, ut abstineant a ludis alearum, & a choris, aliquae secularium luxibus, ac etiam a negotiatio, seu mercatura, nihil speciale, vel de novo desuper stauendo, sed solum innovando id, quod jam per Canones prouisum era.

Circa vesiles clericales, quales illae sint, habetur infra disc. 24, quo vero ad ludos alearum, & taxiliorum, ac alios, quamvis generaliter prohibiti sint, attamen certa regula generalis deficeret statu non posse, cum totum pendaat a diversorum locorum moribus, & an indefiniti clerici huius populi scandalum præbent, quamvis occulti, ac modeste recreacione gratia id sit, & e converso circa ludorum diversas species, etiam in eodem genere alearum, quod scilicet aliquae scandalum reputentur, alios non, ut ipsiusm Urbis, vel Romanae Curiae praxis docet, pro locorum, ac ludorum respective, moribus, & qualitate prudens Ordinariorum, aliorumque superiorum arbitrium in hoc regulam est quodam clericos secularles, cum respe-

ctu regulatum indefinire; praetertim circa

ludum alearum, nulla data distinctione, ac miraculis imaginibus de novo reperit, agitur in parochorum, & oblationum sedibus particularibus. Sub ist. de parch. disc. 32. & sub ist. de decim. disc. 19.

continet, illiciter negotiationem redolente dicatur, atque pro affirmativa, quandoque Rosa refutatur, cunctis contrarium de stirps juris censura probabilis videtur, nisi vel ratione communis opinio, vel ratione modi, ad formam Kilicet vel sylum campioris, cum publicante, ac multiplicantes contradicunt, scandalum id præbeat, ut in cambiorum annotationibus adveretur. Sub ist. de cambiis disc. 18. & in supplemento.

In tali causa autem, in quo illicite negotiatio exercetur, jus quidem est superioris, clericum negotiatorum punire, ac etiam luctu tamquam ab indigno auferre, atque Ecclesiæ, vel pio operibus, aut respetu Camere Apostolica applicare, pro locorum, vel diocesum diversis moribus; aliamque clericis pignus sententia privationis ecclesiasticae immunitatis realis in illis, que mercaturam concernant. In Missellam Ecclesiast. disc. 2. & 5. Non tamen exinde acquirendi dominium lucorum ex negotiatione refutantibus incapacitatem patitur, quoniam bene acquirit, licet male retinet. Dicitur disc. 18. de cambiis.

Illi autem hoc decretum conciliare antiquorum Canonum dispositioni addidile videtur, ut in illis, quem morum correctionem concernunt, Ordinarius quodam Apostolice Sedis iure etiam delegato, appellatione remota procedat, ut supra disciri. 5. occasione visitationis adveretur.

An autem mercatura clericis prohibita dicatur compone pharmaca, ut vendantur, in Regularium sede adveretur. Tis. de Regal. disc. 60.

Ac etiam in altera Regularium, an ex vino licet compone illum liquorem, qui aquavita appellatur. Tis. de Regal. disc. 53.

DISCURSUS XX.

Ad Sessionem 22. cap. 4.

SUMMARIUM.

1 Non existentes in sacris non habent vocem in Capitulo.

2 Non prohibetur habere vocem consilivium.

3 Ad Dignitates habentes vocem in Capitulo.

4 De possessione adipiscenda capitulariter.

5 Confutando dandi vocem in Capitulo, quoniam attendi debet.

Conc. Trid. cum Galli.

6 De confutidine, ut Episcopatus, vel Prelatus habeat vocem duplice, vel prepondere.

7 Ad beneficiati, vel capellani, aut simplices presbiteri habentes vocem in Capitulo.

8 Distinguuntur actus capitulares.

9 De modo preferendi vota, & que debentur computari.

10 De obligatione sufficiendi ordines.

11 A quo tempore currit terminus ad id praefinitum.

12 De beneficiis, quibus sint annexi ordines vari, & qui.

13 Beneficia simplicia, quod sint sacerdotalia.

14 Quae regule dispergit statu valent, & quomodo procedendum.

15 Qualitas sacerdotalis, de quo tempore adesse debet.

16 Quod beneficia non possint stare in suspense, & de differentia cum scilicet commissis.

Provisi de Canonicis; aliquis beneficium capitularibus, seu collegialibus,

quibus de iporum beneficiis natura jus competit votandi, seu vocem habendi in Capitulo, ut ad sacros ordines suscipiendo allicitur, jure votandi privatur, per hoc Decretum, qualisque in minoribus fuerint, id est Apofolica dispensatione non accedent, jus habendi vocem in Capitulo, tam in electionibus, quam in aliis actibus vere capitularibus a votorum majori parte confidendi, solam habent cum voto decisivo illi, qui in facies, scilicet in ordine subdiaconorum constituti fuerint, quod etiam in Cardinalibus non dispensatio procedit.

Non exinde tamen prohibentur alii, qui in facies non sint, in Capitulo intervenient, eorumque iudicium tamquam votum consultum profecto, cum id non sit prohibitus.

In hoc autem proposito habendi vocem in Capitulo, inter ejusdem Ecclesiæ Cathedrales, vel Collegiate, Dignitates, & Canonicos, quoniam caeteri solent, que facti potius quam juris dictum, super justificatione scilicet confutidine, qua accedente etiam Dignitates vocem habent, atque de Capitulo dicuntur, ut praeterrim in majori parte Cathedralium, vel Collegiarum Italie praxis docet, de jure autem in contrarium est regula, ut non dicantur de Capitulo, neque vocem habent.

Tis. de Canonico. & cap. disc. 4.

Tis. 3 Atque

⁴ Atque exinde resiliat modus cspendi polleficiorum; quoniam canoniciatur, alio- runque beneficiorum capitularium, po- fessio capitulariter apprehendenda est; ac alias invalida, & inefficax censetur, nisi Capitulum ad id requiritum se convocare noluerit; id autem dicendum non est in dignitatibus, quoties iuxta juris regulam non sint de Capitulo, neque vocem in eo habent, lecūs autem in eā converso. *Eadem dīc. 4.*

⁵ Ubi vero dicta confundendo non sit ge- neralis, in omnibus actibus capitularibus, sed in aliquibus tantum, & tunc in iis, in quibus inducta fuit, optativa est; in aliis autem forma remanet iuri regula, ex conuenientia natura, ut stricte in ea- pectu generali, natura, ut stricte in ea- pectu attendenda sit, neque ejus exten- deretur de causa ad causam, eodem modo quo non extenditur de persona ad per- sonam vel de loco ad locum. *Tis. de benef. dīc. 50.*

Idemque plures decisum est in ea con- fuetudine, que in Hispaniarum praefecturis Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiis, vi- ger, ut Episcopus vel Prelatus, sive litu- ratione, ipsius Praefature, sive ratione fibi annexi Canonicius, adeo ut potius tam- quam Canonicus, quam tamquam Episcopi- pus intervenire dicatur, super ejus vōti duplicitate; vel praeponderantia, ad effec- tum, ut in paritate vororum actum capi- tularium concludatur; quoniam nisi probetur consuetudo generalis, ejusque justificatio, quia in aliquibus tantum particularibus acti- bus accedit, in iis tantum attendenda est, non autem in aliis, ex eadem regula prohi- bitione extensionis de causa ad causam, cum de jure tanta sit vox Praefati, quanta est illa cuiuslibet Canonici vel Capitularis, quoties in Capitulo, tamquam unus ex Capitularibus intervenit, quoniam ubi per- formant gerat Episcopi (ut in collatione be- neficiorum simultanea cum Capitulo con- tingit), extra Capitulum suum jus exerce- ter, ejusque jus est coequale, adeo ut tanta sit vox solum Episcopi, quanta est illa totius Capituli; quando vero tamquam Episcopus suum jus exercere jus devoluto, tunc illa Capituli mixtura dignoscitur, sed integrum est jus ipsius Episcopi, ut la- tius in beneficialibus meis annotationibus advertitur. *Dīc. 50. de benef.*

In hoc item proposito habendi vocem in Capitulo, questiones haberi solent inter ca- nonicos, & beneficiarios, vel hædomadato- rios, aut capellanos eidem. Ecclesia infer- vientes, atque de communī mala partici- pantes, quoniam revera nullam beneficia- lem timulam collauyam habentes, ut in pse- rique Ecclesiis, etiam Cath. dñalibus con- tingit, que pro locorum confidencie, re- ceptione sunt, civium seu naturalium, qui- bus aliquis requisita habens, ius compre- mit, coequalem, vel respectiva in aequali- participationem habendi cum Canonici & Beneficiariis, de communī mala capitulari; atque fieri regula sit negativa, etiam re- spectu beneficiorum, aliorumque portio- narium habentium beneficium in titulum, quoniam de jure Beneficii, vel similes non dicuntur de Capitulo, quod a Cano- nicis tantum constituitur, non autem a Be- neficiariis, qui Capituli ministri, ac servito- res de jure dicuntur; adhuc tamen, ubi confuetudo vigeat; illi deferendum est cum eadem superius instituta distinctione, an ea sit generalis, vel particularis, cum pro- hibitione extensionis in supra. *De Canoni- & Capituli dīc. 20.*

Potuisse vero attendi actum capitularia diversa natura, seu qualitate, quo- niam aut sunt mere jurisdictiones, ut praefectum vel electio Vicarii, aliorumque officialium sede vacante, vel collatio ca- nonicarum, aliorumque beneficiorum, cum similibus; aut vero sunt economici, ut (ex gr.) sunt deputationes, que fin- gulis annis, vel statutis temporibus sicut de fidicis, seu procuratoribus, ac etiam de punctularibus, aliusque officiis super administratione honorum, vel mafie, quo- niam ex interveniente in hujusmodi adi- bus accedit, in iis tantum attendenda est, non autem in aliis, ex eadem regula prohi- bitione extensionis de causa ad causam, cum de jure tanta sit vox Praefati, quanto est illa cuiuslibet Canonici vel Capitularis, quoties in Capitulo, tamquam unus ex Capitularibus intervenit, quoniam ubi per- formant gerat Episcopi (ut in collatione be- neficiorum simultanea cum Capitulo con- tingit), extra Capitulum suum jus exerce- ter, ejusque jus est coequale, adeo ut tanta sit vox solum Episcopi, quanta est illa totius Capituli; quando vero tamquam Episcopus suum jus exercere jus devoluto, tunc illa Capituli mixtura dignoscitur, sed integrum est jus ipsius Episcopi, ut la- tius in beneficialibus meis annotationibus advertitur. *Dīc. 50. de benef.*

Super modo autem profundi vorum, ⁹ aqua conclusiūd actum capitularium, quoniam vera computanda sit, que vero non aliquid influstratur infra. *Dīc. 51.* occa- sione agentis de electione vicarii capitulo- ris, ac etiam habetur in annotationibus ad materiam Canonicorum, & Capituli. *Tis. de Canonicis & Capituli dīc. 24.* ad 30.

In hoc decreto quoque injungitur pro- vallis de canoniciis, vel dignitatibus, aliusque beneficis, quibus ordinis distributi sunt, ut ad eisdem ordines, sub per- sona privationis promovet debent infra- annum, quod etiam in provisoriis Ap- poli-

ficiis, cum decreto annulativo injungi- foler.

¹¹ Quamvis autem, in dicto praesertim de- creto, quod pro Datariam adiici solet in provisoriis, in verbis dicatur, ut a dictis provisoriis, seu data gratiae, annus computari debeat; usus tamem rationabiliter recepit, ut hic terminus non curvae, nisi a die adeptae pacifica possessionis, adeo ut tem- pus illis, vel aliorum impedimentorum, de facto non computetur, nisi cessante quocumque impedimento, per ipsum privilium apostolice litteris, quoniam possessionem adipecit; quod etiam in suscep- tione gratiae Doctoratus, aliusque necessitatis qualitatibus statuum est, quoniam arctari non debet quis ad suscipiendum certum statum, praefectum irretractabiliem, ex causa illius beneficii, de cuius effectiva aequa- lectione, ac retentione adhuc incertus vivat. *Tis. de benef. dīc. 12.*

Qualia vero sint haec beneficia, quibus annexa si facerint, vel aliorum factorum ordinum necessitas, aliquid influstratur est. *Dīc. 24.* occasione agentis de tate, que necessaria est pro beneficiorum aequa- lectione, quod scilicet, ubi agatur de Ecclesiis parochialis principali in titulum conser- fari solitis, cum habituali, & actuali cura animarum promoveret debeat ad sacerdo- tum, quod pro munere parochiali, ac ad- ministracione sacramentorum, praefectus penitentie, Eucharistie, & extrema un- ionis requiratur; ideoque iusto impedimento cessante privatio incurrit ipso ju- res idemque in vicariis in titulum conser- fari solitis, pro ejusdem cura exercitio, fecus autem in iis canoniciis, & beneficiis, quibus ratione unionis habituali cura tan- tum incumbat, quoniam tunc sufficit ha- bere etatem, vel ordinem, qui requiritur pro ipsius beneficii qualitate.

²² In canoniciis autem, vel dignitatibus in Cathedrali, insipicendum est, an adi- distributio ordinum in hoc decreto pre- supposita, quod sciens alii fini praedicta- rales, alii vero diaconales, & alii subdia- conales, ut ita manera distributa sit, quoniam habere oportet illam ordinem, qui canonici annexus est; et ubi vero hie dis- tributio non adest, tunc contraria consu- tundine non accedit (in Germania vi- gore supponitur) magis receptum est, ut latius ordo subdiaconatus sit necessarius, secus vero in collegiis, pro quibus sola etas quatuordecim annorum sufficit, nisi lex fundacionis, vel confutatio altera sta- tuat. *Eadem dīc. 55. & 96.*

Postea vero qualitate sacerdotiali, alia cadere solet quodlibet, an in concilio per- foramus certi generis, cui ea debita fit, ita qualitas verificari debet de tempore pra- ficationis, vel tempore sufficiens habilitas ad illam obtinendam infra annum, juxta ea que habemus in parochialis, aliusque beneficis, que sacerdotalem ordinem anno- xum habent, atque pariter certa & deter- minata regula defupet statui non potest,

pleraque tamen adiut inferioris benefi- cia, sive servitoria sunt, sive etiam simpli- cia, sub capellaniarum nomine explicari fol- ia, in quibus ratione annexi oris celebra- tionis missarum, que illo frequenter ca- di, an sacerdotalem dicenda sit, necne s- regula vero est negativa, quoniam anne- xu habeant omnes celebrationis missarum, quoniam illud recte adimpleri potest per sacerdotem substitutum, nisi ex lege funda- tionis conferat de diversa fundatoriis volun- tate, etiam praesumt ex conjecturis & argumentis deducta, sive ubi fundatio am- bigua sit, adeo ut interpretatione capax de- valcat, recte eadem probatio resultat, sed definiti potest ex obliterantia tamquam optima interprete.

Hinc proinde admittat corum, que ge- neraliter habentur in materia fideicomis- sorum, aliorumque ultimarum voluntatum, certa regula generalis, cuicunque calui applicabilis defupet statui non potest, ac propter eius manifestus error est, cum aliquibus Sacra Congregationis declarationibus, vel Rotae decisionibus, que in aliquibus casibus particularibus prodierint, indehinc procedere, quoniam ut advertitur in eam ultimatum voluntatum materia, atque in omni alia, in qua ambigua voluntari- tias quodlibet casus, decisio in quibuslibet casibus pendeat ex ieiuniorum individuis circumstantiis, ex quibus frequens praxis doc- tet, quod in uno iudicari debet album, & in altero nigrum, quoniam primo alpe- stu omnino similes videantur, ob aliquam acutaverunt circumstantiam, quodque eadem individualia argumenta in uno casu sufficient, in altero autem aliis quoque adi- bus insufficiencia sunt, quia sic unius, vel refutatio alterius aliqua diversa qualitas exigat, in dubio autem inherendum est regula. *Ibidem.*

Expedit vero noticiam habere declaratio- num, vel decisionum, quae defupet produc- tent, ad effectum illuminandi intellectum, pro bene regulando arbitrium, cum totum communium esse videatur.

Postea vero qualitate sacerdotiali, alia cadere solet quodlibet, an in concilio per- foramus certi generis, cui ea debita fit, ita qualitas verificari debet de tempore pra- ficationis, vel tempore sufficiens habilitas ad illam obtinendam infra annum, juxta ea que habemus in parochialis, aliusque beneficis, que sacerdotalem ordinem anno- xum habent, atque pariter certa & deter- minata regula defupet statui non potest,

quoniam licet generaliter, seu abstrakte, ea fit iuxta dictam ultimam partem, ut habilitas sufficiat de tempore, quo obtinetur, nihilominus eadem intrat limitatio ex diversa lege fundationis expresa, vel conjecturali; ideoque ex singulorum calum qualitate determinatio pendet, quoties tam, ut dictum est, intra annum eadem qualitas obtinere valeat. *Sab tit. de iurepat. & dicto tit. de benef. discr. 96.*

16 Quoniam etenim, ubi vacatio sit cum certo ordine predicationis, ad favorem unius generis perfonarum, in fidei commissis aliquic indifferenteribus dispositionibus, regula sit, ut sola potest, seu habilitas etiam remota, immo in sola fide sufficiat, ut existentibus personis de genere predicando, non admittantur aliae de genere minus dilectio, ac subfidiarie vocato, multoque minus extraneae, atramen in beneficiis, vel capellaniis id non admittitur, cum non admittantur hanc diuturnam vacationem, ideoque remiores, vel extranei admittantur, neque supervenientes habilitas persona predicatrix, illas jam admissas excludit, nisi lex fundationis altera suadet. *Edu. tit. de iurepat. & tit. de fidicommiss. discr. 7. & seqq.*

DISCURSUS XXI.

Ad Sessionem 22. cap. 6. & Sess.
25. cap. 4.

SUMMARIUM.

De communiationibus ultimarum voluntatum per ordinarios, & quid requiriatur.

2. *Pia dispositio non corrui, quia impleri non posse opus voluntatis, & de ratione.*

3. *De facultatis fabricae sancti petri.*

4. *Quia finire, & proprie communiationes.*

5. *De possessione papae, aliorumque principum in communione, vel delegacione ultimarum voluntatum.*

6. *In spiritualibus est solius possessio pontificis.*

7. *De gratia super subditi dozalibus.*

8. *De reductione misericordia.*

9. *De acceptancee onerarum perpetuorum, misericordiarum.*

10. *Quid in reductione onerarum ponderatum sit.*

11. *De ultimorum voluntarium communiationibus in isto decreto agitur, ut per*

locorum Ordinarios non concedantur, nisi ex iusta causa, unde propterea disputatione tollendis ius testi, possit in eius directione, cum propriis subditis, derogare fidicommissis, aliisque ultimis voluminosis, seu alias cas commutare, eo quia testandi facultas, Juanne voluntate conferendi in tempus inhabibile, in quo per mortem annihiilatus est, ac debet esse dominus, non proveniat a lege Divina, vel naturali, cui lex positiva dispensare non valeat, sed proveniat a lege positiva, cui eadem derogare potest, & consequenter principes, qui Lex animata dicitur. *Sab tit. de Regal. discr. 148.*

condendi leges, si quis dispescandi, atque tollendis ius testi, possit in eius directione, cum propriis subditis, derogare fidicommissis, aliisque ultimis voluminosis, seu alias cas commutare, eo quia testandi facultas, Juanne voluntate conferendi in tempus inhabibile, in quo per mortem annihiilatus est,

ac debet esse dominus, non proveniat a lege Divina, vel naturali, cui lex positiva dispensare non valeat, sed proveniat a lege positiva, cui eadem derogare potest, & consequenter principes, qui Lex animata dicitur. *Sab tit. de Regal. discr. 148.*

6. Attentio in iis dispositionibus, que Deum, & animam concernant, id folius Pontificis postularis est, ex quo facultas potestas in his non seingerit. *De hac potestate discr. 408. pars 12. ret.*

Quare praefterit frequens praxis docet, quod illa dotaria subtilitas, que pluribus paribus pueris ex relatoris iudicio difficienda erit, ex Pontificia concessione dantur aliqui pueri conjuncti relatoris, quae pro eius qualitate majori indigent, donec cum familiis, atque in hoc differenti Pontificis, & Episcopos, quod iste genit filium partes justitiae tanquam Jude, etiam patres portant tanquam principes supremos.

8. Quoniam autem potestis decretum conciliare, ex eadem ratione contenta in praecedenti defensando ad speciem, magis explicite, non solum locum Ordinarii, sed etiam majoribus Praelatis regularibus facultatem concedat, ut Ordinarii in Lycodo, Praelati autem regulares in Capitulo generali, reductions onerarum missarum facere valant, quia nempe, ob excessum viaticalium, aliarumque rerum valorum, illa eleemosyna, quae antiquis temporibus affignata fuit, & que nunc, atenta illorum temporum conditione sufficiens erat, de praesenti non sufficiat, sive quod bonorum, ac reddituum deluper aliquatorum accidentalis diminutio sequeatur, ut quorundam praxis docet, et verum quia nimia facultas deluper irreperatur, unde propterea aliquis dignoscerebatur ab aliis sive prouideat haec Sacra Congregatio Concilii, in decretis generalibus anno 1625, editis, quae vulgo de cetera de celebrazione missarum dicuntur, Pontificia auctoritate Urbani VIII. roboraat, hanc facultatem admittit, ideoque ipsi Congregationi reservatum est, quod id concedere letat, audita prius relatione Episcopi, vel respective Praelati regularis, ac recognito falso Ecclesie, ha arbitrium diversimodo pro locorum diversitate qualitate, prudenter interponendo, adeo ut certa regula deluper statui non

valeat, cum ex regionum maiori, vel minori virtutum affluentia, seu vivendi comeditate id procedere solet, ad effectum decernendi majorem, vel minorem taxum eleemosynae pro qualibet milia, seu anniversario.

Eademque consideratio haberi solet circa acceptationem onerarum perpetuarum misericordiarum, super quibus per eadem decreta anni 1625, plures provisiores proferuntur, praeterea super modo investienti pecunias ad hanc effectum relatas, ut scilicet investimenti mentis fieri debent in bona stabilita fructifera, vera non autem causa (ut sunt causas) abesse speciali licencia episcopum, Sacra Congregatio, que diversimodo in hoc se gerere solet pro locorum qualitate, aliisque facti circumstantia.

Praefterit vero ubi agitur de reductione, iofici solet, an agatur de oneribus ex legatis, aliique in pluri dispositionibus, vel et convecio de adjicitione in fundatione per speciem contractus, ut isto caso difficultas, quia in praecedenti procedatur.

DISCURSUS XXII.

Ad Sessionem 22. cap. 10.

SUMMARIUM.

1. *De examine Notariorum, & quare iudicium decresum sit parvum in sua?*

2. *Notariorum Apostolicorum in aliquibus Principatibus non admittantur in rebus laicis.*

3. *Et quid e converso de Notariis laicis in rebus ecclesiasticis.*

4. *An clericis sit licetum officium Notarii.*

5. *Et an dicatur illuc negotiatio.*

6. *De Notariis, id est secretariis Regularibus.*

7. *An dari valentes de non usu illiarum decretri.*

N otariorum examen, quod per hoc decretum Episcopis committitur, saltem pro Italie moribus, nimium carum est in praxi, quoniam, ut platinum Apostolica autoritatem, vel ex illa supradicti Principis creaturam, ideoque per inferiorum Statuta, vel provisiores regularibus non impedit exercitium illius facultatis, que a superiori confessa est, atque in aliquibus Principatum facultatum Directionibus, respectu Notariorum, qui ab eodem Princeps creantur, id illi receptum non videtur; occasione etiam definitione

ciente, quoniam quemadmodum Notarii ecclesiasticus superior clero id prohibeat, & indefinita affirmativa procedit; aut vero ad alium effectum ponam illuc negotiatio, & tunc distincte inter clericum in minoribus, ac in majoribus intrare videatur; aut denum ad alterum graviorum amissionis beneficiorum, vel pensionum; & tunc sicut aliqui cum criminalium, & civilium causarum distinctione procedant, verius tamen videatur, ut certa defusione statu non valeat regulis generalis cuiuscumque casu applicabilis statu non valeat, cum diversi sint iusti, seu mores principia, quibus ex legibus seu prudentialibus regulis defendantur videatur. *De his subditis qd. p. 26.*

Super hoc autem Notarii munere, an scilicet clericis licitus sit, nec ne, questionis est inter scribentes, sednus ad effec-⁶tum, ut locutum Ordinarii, aliqui superiores ecclesiastici id eis prohibere valent, sed etiam, ad alterum amissionis, vel implicitis dimissions clericatus, in minoribus, unde propterea resulteret vacatio beneficii ecclesiastici, vel amissio ecclesiastica pensionis, *sub ist. de pension. dif. 47.*

5. Ac etiam an illicita negotiatio diei valeat, adeo ut intrent pone clerici negotiatori per factos Canones infinita, illa praeferenti polli, quod per Cameram fieri possit, que ex illicita negotiatione qualita sit, atque sicut dignitorum opinionum diversitas, & ea rama videtur versus magisque receptio distinguit, ut in ecclesiastico foro indistincte id permisum sit, sive de civilibus, sive de criminalibus causis agri, prophanis, & ecclesiasticis, cum ecclesiasticus superior, ac judicis servitium clericis non incongruat, & porrifine cum foris ecclesiastici non trahet causas capitales, ab ipso exequendas, adeo ut ratio irregularitatis intercedat; aut vero de prophanis, iea laicalibus negotiis agitur, & tunc aut illa extrajudicialiter sit, seu voluntarie iurisdictionis, ut est confiteere instrumenta, aliquae documenta conventionalia inter partes, & parcer clericis prohibitum non videatur; majorque difficultas in honestitate potius ab ipsa laicali potestate id non facili de facto id pertinente inter laicos; aut vero de actibus laicalibus fornicatis, & tunc aliqui distinguunt inter causas extrajudiciales de civibus, sive inter clericos, & in minoribus; ali vero melius distinguunt effectus superius insinuatos, vel similes; aut etenim de illo agitur, ut

Atque ex hac ratione provenit supra inveniuntur amplissimum aliquorum, quod in facultatum Principianum, iudicium determinatum in usu non sit cum sibi Notarius, qui ipsius Principis laici autoritate creari sicut, Id etenim non provenit ex illo non sibi, quilegits autoritatem tollat, ut male vulnus credat; Tunc quia in laicorum potestate non est, hanc legem conciliare solleget, ubi ipsum Concilium in genere receperunt sit; Tum etiam ratione decreti irritantes contenti in Constitutione IIII V super Concilii confirmatione & publicatione, per quod quicunque contrarius usus impeditur, vel inhibetur. Sed provent ratione deficientis occasionis, cum Notarii laicali autoritate creari, adhiberi non soleant in causa Ecclesiastici, ac spiritualibus, de quibus Concilium loquitur; Sed quando de facto adhibeantur, atque in eis se ingenerant, tunc in illis, que ipsam exercitum hujusmodi causarum concernant, de hac sub-

jectione dubitandum non videtur, ex qua si eodem contractu, qui relata mittendo manu in messem alienam, ut habemus de Regularibus exemplis, qui se ingerunt in cura animalium.

DISCURSUS XXIII.

Ad Sessionem 22, cap. II.

S U M M A R I U M .

1 De pena usurpativa bona Ecclesia, & patrioni bona Ecclesia petronata.

2 De amplusiatio bullae Cene.

3 Quemadmodum in his decessus praxi debentur se gerere Episcopi, & Prelati.

4 An in hoc procedant ad censuras contra exemplis.

D E duobus in hoc decreto agitur: primo nomine de occupatoribus, & ultipotibus jurium, ac bonorum Ecclesiarum, tam laicorum, quam regum, vel Montium pietatis, aliorumque pitorum locorum; & secundo de prohibitione patronalitiae, ne legeriat in perceptione fructuum, ac administratione bonorum Ecclesie vel beneficii, cuius patronus exsuffat, adiectis etiam penitentia clericis, qui hujusmodi ultripationibus, vel occupationibus alicunus prebeat, seu falias cooperatorient.

De secunda parte aliquid infinitum *supra* *difo. 11.* occasione agendi de Jureparonatu;

Quatenus vero ad primam partem perirent, ex latius continetur in Apostolica Constitutione, que singulis annis innovari, ac publicari solet in die cena Domini, a qua nuncupatione accipiunt.

Quemadmodum autem tam hujus Decreti, quam dicta Constitutionis usus nimis frequens est apud Episcopos, alioquin Ecclesiasticos superiores, ita & conserto in Curia Romana, pro eius prudentia, & circumspectione, idem usus nimis rarus est, damnando inferiorum facultem abulum, dum etiam concia privatos debitos, qui ex importunitate, vel ex aliqua praetensione, detinimus, vel canones, seu livellos, aliquaque praestationes statutis temporibus non solvant, ad has portas procedunt, sive contro eos, qui ex privatis juriibus, ac praestationibus aliquia possident bona, que ad Ecclesiastis, vel pia loca spectare prætendunt, cum in his alia juris remedia intreni, non autem illud, quod auctoritativas, ac potentiales occupationes & usurpationes percurrit, adeo

ut Episcopo, vel alteri Ecclesiastico superiori ut alius non suppetat remedium, quo mediante, Ecclesiarum, porrimum locorum indemnitatibus consuli valcat, unde p opterea cogantur ad censuras, alioquin Ecclesiastica remedia devenerit tanquam per speciem defensionis, ita cum armis spiritualibus vix vi repellendo; quod erit in forma ramen portus extrajudicialis, quam judicialis, ac in predicta defensionis forma, cum non subditus, ac pro bonis extra propriam diecesim existentibus, pro facti qualitate, vel defensionis necessitate, quendam conceditur. *Tis. de juri diff. dif. 47. & 48.*

Nimis itaque salubre est istud remedium, quando opportune illud adhibeatur, sed & conseruo, Episcopi, alioquin Ecclesiastici superiores, nimis parce, ac circumspicte in ejus uia habere debent, ut alias ob dissolutum, seu ob incongruum usum in causis, quibus non intrat, illud patrum proficuum remaneat, atque laici opulentur, ut quemadmodum in aliquibus causis male adhibitum est, ita quoque male adhibetur in altero, in quo in effectu intret, atque ex hoc indiceret abuso pene omnia Ecclesiastica autoritatis, vel immunitati prajudicialia inconvenientia refulant.

An autem contra exemplis possit Ordinarius procedere ad hujusmodi censuras contentas in hoc decreto, & in Bulla certa, particulariter alibi advertitur in *Micollan. Ecclesiast. in hoc eodem lib. difc. 14.* & alibi.

DISCURSUS XXIV.

Ad Sessionem 23, de Refor-
mat. cap. 6.

S U M M A R I U M .

1 De quibus agitur in hoc decreto, praesertim circa annos 14. annorum pro beneficiis.

2 De iure communis ad beneficia sufficiens etas iopem annorum.

3 Decrebat Concilii procedi etiam in beneficiis de jureparonatu.

4 Etiam in Canoniciatis Collegiatarum & similibus iusta etas sufficit, & in quibus requiriuntur etas pro facerentio.

5 Quatuor Capitulo, vel Collegio fit annexa cura animalium.

6 De etate requisita in Canoniciatis in Cathedrale.

7 Quid in Germania.

- 8 In Canonico panitentiaro requiritur etas 40. annorum.
- 9 Pro penitente Ecclesiastica, que etas requiratur, & an penso sit jus Episcopale.
- 10 Beneficiorum appellations quenam videntur, & qua non.
- 11 De requisitis, & clerici i minoribus gaudente privilegio fori.
- 12 Quod beneficiis quod eximis ab his requisiuit.
- 13 An simplex exiguus reddimus sufficiat.
- 14 An sufficiat penso Ecclesiastica ad eundem effectum.
- 15 De simplicibus capellaniis, vel cajadutariis, & fraternitis.
- 16 An solus titulus absque possessione sufficit.
- 17 Et contra sola possebo sine titulo legitimo.
- 18 Quomodo in hac materia procedi debet.
- 19 De verificatione requisitorum ad superiorum ecclesiasticum cognoscere perirent.
- 20 Unde provenians inconveniens in hac materia.
- 21 Quid superhabent clericali non detur regula certa, & quare.
- 22 Peccata clericali, quo proprietas.
- 23 De tuga doctorali, & de sua Urbis, & Status Ecclesiastici.
- 24 Episcopus penitus prohibere laicos usum vestimentorum clericalem, & quid de tuga doctorali.
- 25 In coniuge debet attendi usus regionis.
- 26 Idem circa usum come.
- 27 De requisito servis in divinis, quomodo intelligendum sit.
- 28 Quid sit error procedure cum declarationibus, vel doctinis generalibus, vel particularibus aliquorum locorum.
- 29 De confirmationibus, cum quibus est procedendum.
- 30 De codem errore, de qua n. 28.
- 31 De quomodo procedi debet in materia, & quod adscriptio non sit precise necessaria.
- 32 De modo cum quo intelligendum est regulatum delationis habitus.
- 33 An bac requisita deferendum pro aliis privilegiis clericibus.
- 34 In specie circa onera reales, & expensas iurisdictionis, ob quas idem in aliis priuilegiis est dicendum.
- 35 Provisio privilegiorum est ad tempus, donec non impleantur requisita.

- 36 Postea ressumi, quoniamcumque habebit etiam propria autoritate non obstante inhibitory.
- 37 Non post Episcopos privare habitu, & declarare aliquem invitum laicum.
- 38 Quoniam debent in hoc se gerere Episcopi abstinendo a collatione confirme.
- 39 Quod habitus post ressumi etiam possit matrimonium, vel militiam.
- 40 Etiam maximorum durante, si est cum virginie, post ressumi habitus, fecis autem per bigamus.
- 41 Non post clericis propriis antequa ete dimittere habitum, atque adhuc remane substat.
- 42 Etiam si fiat coram non legitimo superviro.
- 43 De ratione, ob quam in dissimilione requiratur auctoritas superioris.
- 44 Declerici conjugatis, quibus privilegiis gaudent.
- 45 De clericis gracie, seu orientalibus, etiamque exceptione.
- 46 Ad quem peritiae cognoscere de clericatu & requisitis.
- 47 De probatione clericatus, quomodo fiat.
- 48 De eadem, & de distinctione, que desuper cadat.

D Tribus agitur in hoc Decreto: Primum nepte de auctoritate necessaria ad obtinendam beneficia Ecclesiastica; Secundo de requisitis necessariis in clericis, i minoribus non beneficiariis, ad effectum, ut ponantur clericali privilegio fori; Et tertio de eodem privilegio fori respectu clericorum conjugatorum.

Quatenus pertinet ad primum, innovatur per hoc Decretum dispositio juris communis, que ita restituuntur ea libertas obtinendi beneficia, que prius habebatur etiam in etate septem annorum. Non quod canones, vel antiquiora concilia aliquid despiserent, sed ex recepto uero derivante a communione DD. senti praescribendo hujus etatis annorum septem necessitatem potius argumentativa illatae aprima coniura, que ante dictam etatem conferuntur, non debet, cum sine illa, Ecclesiastica beneficia obtineri non possint, *sic de benef. discr. 95.*

Hujus autem etatis conciliaris praefinitio, ex magis recepta opinione, locum haberet, etiam in beneficiis simplicibus de jurepatronatus laicorum, nisi voluntas fundatoris, seu

lx

Iex fundacionis alter suadeat: Quia nempe fundator dixerit, ut praefaci possint etiam illi, qui minorem etatem habeant. Atque ubi ipsa voluntas sit clara, & expresa, tunc nulla cadit dubitatio, cum talis calu sufficiat. ut prima coniura sit invictus; quia scimus est casu voluntatis ambiguae, quae deducatur per argumentum, quia nempe dictum sit, ut praefaci valent clericus primae tonsurae, ita etiam dispositio exequenda sit, ut pote duplicit habens intellectum, unum annum ac primum sacram subdiaconiam ordinem promoverat, *ibid.* Nisi diversa aliquis Ecclesie confutetur alter suadeat, ut fola etas quatuordecim annorum sufficiat, ut in Germania generaliter, vel in ecclesiis eius Ecclesie vigere (non tamen extra questionem ac variationem) Rota censuit, *ed. discr. 95.*

Pro Canonicatu autem penitentiaro est etas quadraginta annorum, *quod loco ad finem personae, quibus in hac etate confertur, fin minus etas, quo magis fieri potest aptius, & provocatior,* *ed. discr. 95.*

Quoniam autem penitentes super beneficia ecclesiastica, clericatum exigant, ad instar beneficiorum, quibus ad aliquos officios ex aqua facta, praefactum (juxta unam opinionem,) etiam ad effectum hujus Decreti pro fori privilegio, sic aliorum requisitorum necessitate, ut infra, adeo quoadmodum per matrimonium, vel per militiam vocant beneficia ipso iure, ita quoque (Indulto Apostolico non suffragante) celent ad extinguantur penitentes. Non tamen ad illas illud conciliare Decretum extenditur, ex actione quod penitus de ful regulari, ac intendit natura, est res iure temporalis, euus est capax etiam laicus, vel infans, cum penitentia nullam habeat participationem in Ecclesia, vel in eius administratione: Atque praefixa necessitas clericatus provenit ex recepto styllo Curiae Romanae, ex quo etiam ob quandam annexionem spiritualitatis, provenit illa simonia infelix, quae in penitentiis ecclesiasticis habetur circa carnem substantiam, ne in conventionem debarcant cum pecunia, vel cum alia re temporalia, secutus autem ubi sola communitas. Et consequenter illa sufficit etas, quae necessaria est ad obtinendum clericatum tanquam requisitorum necessarium, etiam de styllo Curiae, non aureo de intrinseca natura, *sic tis de penitentiis plurius.*

Beneficiorum autem appellatione, ad hunc effectum, ea solum venient, quia vere, ac legaliter talia sunt, quia nempe, cum Apostolica, vel Ordinaria auctoritate, sive cum illa alterius ecclesiastici superioris, ad id sufficiunt.

clementem potestatem habentis, legitime, ac administrationi, vel servitio annexa sunt, sicut figurae servandis fundata sunt; Secus autem ubi agatur de capellaniis manusibus, five de legatis piis, ex sola privata dispositione fundatis, quamvis cum onere celebrationis missarum, quod per substitutos recte impleri potest, adeo ut dicta forma funderetur, seu erectione non accedit, cum ius suum modi capellaniarum, ac priorum legatorum, etiam multies, et infantes sint capaces, eadem sit de beneficio. dicitur. dicitur. 95. & 97. Et in aliis.

Quo vero ad dictam secundam partem huius decreti, ut feliciter clerici in minoribus, nullum ecclesiasticum beneficium habentes, ad effectum privilegii fori, habere debeant requisita in hoc decreto prescripta: Primo nempe, ut habitum, & confutatum clericalem defensari; Secundo, ut aliquius Ecclesie servizio per Episcopum adscripti sint. Et tertio, ut actualiter inferiantur: Plures desuper ob nimiam, (parum tamen commendabili) frequentiam clericorum in minoribus, cedat quoniam: Primo nequaquam quia finis ea beneficia, qua ab hujusmodi requisitorum necessitate exstant, qualivis titulus vel posseficio in eis requiriatur; Secundo, postea dicta necessitate requisitorum, super ipsius clericatus probationem: Tertio super habitu clericali, quales dicuntur, vel an continuus elebeant: Et quarto super servitio in divinis, ejusque adscriptione.

12 Ad primum: Cum Decreto in verbis exigat beneficium ecclesiasticum, hinc sequitur, ut illud superius enunciatum requisitum habere debeat, legitime feliciter fundationis facta cum auctoritate Ordinarii, non autem ubi sit capellanaria manus, vel similes plures legamus, ut supra.

Postea vero dicta certe beneficia, illud etiam simplex, quod nullum annexum habet servitium, vel residuum onus, etiam exigui redditus sufficiere videtur, ex magis consoni sensu scriptorum; Ideoque non audeo desuper aliquid in contrario afferre, vel firmare: Verum relinquendo locum veritati, insinuare cogor, quod ita opinio mihi nul latens placet, cum ita non impetratur laudabilis placet, ut etiam simplices capellane perpetua ad id sufficiant, vel etiam coadjutoria per Papam concessa, five illa frantia, quae in Civitate Neapolitana vel illa est, pro cadaveribus afflociando in funere: At tamen id claram continet auctoritatem, quoniam capellanaria perpetua, & collativa, sunt vera beneficia, seu coram iure regularuntur, distingue frantiam pariter conferuntur in talium. Tit. de parch. dicitur. 28.

Posita vero qualitas beneficij vesti, atque
ad

ad id sufficiens; Quoniam aliqui credant, ut solus titulus, absque possessione, ad id sufficiat, attamen ex eadem superioris ponderatione, id parum probabile videtur, cum spectandum venias efficiat, vel finis a Consilio confideratur, ut supra, atque ita recepta praxis docere videtur.

E converso autem, sola possessio, ubi non sit notorie intrusiva, sufficiat, quoniam titulus deinde de regimur minus legitimus, ut frequenter contingit, in illis beneficiis, quae aliqui habeant Apostolicam refermentationem, vel affectionem, eaque non obstante, conferantur ab Ordinario, quoniam illi status de modo sufficit, cum ita dictus finis implatur.

Commendabilis quidem, regulariter, et ecclesiasticorum Scriptorum, & praetitionum Moralem, zelus, tamen quo magis fieri potest, ut clericis, laicis, fori exceptionem obtineant, sed cum praeposito, ut illi retineant statum clericalem, atque tales dicimur: Quatenus pertinet ad habitum, qualis scilicet illi sit, qui clericis dici valent? Non de facili certa regula generalis cuiuscumque loco, vel personarum generi applicabili dari potest, unde propriez moribus regionis nimium deferendum videtur, adeo ut ille impetratur finis, vel sequatur effectus, que si consilio prudenter confideratur, ut si scilicet in illi habitus contradicuntur clericos a laicis, aquae in Magistris facultates, eorumque familiis aratae dignoscant, ac videant, super quibus manus apponere possint, & a quibus respectice abstinerent debant, cum ad hunc etiam effectum probabiliter desiderata sit ronsus.

Vetus enim clericalis, ex factorum Canonum praescripto, vere, & propriè, illa est, quae sit intra genua, & talos, ut scilicet aca fit nimium brevis, more laicorum, neque nimium longa, ut impetreret togam hoministicam, & ad luxum, quae clericali humilitati incongrua sit.

Varius tamen est locorum, ac respective Personarum usus, quoniam in Civitatibus, aliqui locis civibus, in quibus cum decore vivunt, adiutoriaribus Urbis, vestes clericales sunt longe ultra talos, ad formam togæ: In parvis autem, vel obscuris locis, ob clericos pauperatorem, vix ad genua ascendunt; Sive etiam in Civitatibus, contradicuntio esse solet inter constitutos in sacris, seu canonicatus vel dignitatem habentes & clericos in minoribus, quod scilicet illi vestes talares defere solent, isti vero breviores ad genua, adiutori tamen, ob diversum ulum facultatum ita bene distinguuntur.

In Urbe autem, & Stato ecclesiastico,
aiiil-

que futuri occurritur, ne committatur, non autem affectare zelum immunitatis vel fori, ad lucrum, & mercaturam, ita malefactores, ac delinquentes alludicando ad novitatem delicta.

Hinc proinde malum consistit in utriusque extremi viuo, quod scilicet, facultates facientes volunt id, quod non possunt, atque ecclesiastici facere volunt id, quod non debent. Ideoque superiores majores, & praeterniti facies Congregationes, quemadmodum prudenter rigorose procedunt contra primos, ita rigoribus procedunt contra secundos, quando in suo numerus deficitur.

Ubi vero prima pars hujus conciliaris Decretri non veritetur, quia non per clericis in minoribus non habent beneficium ecclesiasticum, quod ad id sufficiunt reperitur, unde propriez (præsupposito) clericatus agentum sis de secunda parte super requisitus: Quatenus pertinet ad habitum, qualis scilicet illi sit, qui clericis dici valent? Non de facili certa regula generalis cuiuscumque loco, vel personarum generi applicabili dari potest, unde propriez moribus regionis nimium deferendum videtur, adeo ut ille impetratur finis, vel sequatur effectus, que si consilio prudenter confideratur, ut si scilicet in illi habitus contradicuntur clericos a laicis, aquae in Magistris facultates, eorumque familiis aratae dignoscant, ac videant, super quibus manus apponere possint, & a quibus respectice abstinerent debant, cum ad hunc etiam effectum probabiliter desiderata sit ronsus.

Vetus enim clericalis, ex factorum Canonum praescripto, vere, & propriè, illa est, quae sit intra genua, & talos, ut scilicet aca fit nimium brevis, more laicorum, neque nimium longa, ut impetreret togam hoministicam, & ad luxum, quae clericali humilitati incongrua sit.

Varius tamen est locorum, ac respective Personarum usus, quoniam in Civitatibus, aliqui locis civibus, in quibus cum decore vivunt, adiutoriaribus Urbis, vestes clericales sunt longe ultra talos, ad formam togæ: In parvis autem, vel obscuris locis, ob clericos pauperatorem, vix ad genua ascendunt; Sive etiam in Civitatibus, contradicuntio esse solet inter constitutos in sacris, seu canonicatus vel dignitatem habentes & clericos in minoribus, quod scilicet illi vestes talares defere solent, isti vero breviores ad genua, adiutori tamen, ob diversum ulum facultatum ita bene distinguuntur.

aliisque forsan Italicis partibus, non de facili
hac certa distinctio haberi potest: quoniam antiquis reiectoribus usitatae roges in aliquantum scientiarum professoribus seu gradum Doctorum habentibus, eodem adamassum modo quo utitur clericis, adeo nullatenus distinguuntur ratione habitus, sed pro diversitate meritis diversa habeantur distinctio: Idcirco ius non est in modo praefatio, sed in distincione, vel effectu, ad quem potius, quam ad generales proportiones, vel formalitates reflectendum videatur. De hoc agitur sub. sive de iuris. dif. 93.

Hinc praeiude recipimus est, ut Episcopi aliquique Praetarii, secularibus sub confusis, alii que remediis pro locorum stylis, vel moribus, prohibere possint usum illius habitus, quoniam sollem clericis, non autem laicis defensum, quoniamvis attenta dispositione legis scriptae, ille habitus laicis certam qualitatem habentibus, potius quam clericis congruat: Ut puta, iuxta causum de quo agendi occasione habuit, quod laicus gradum doctoratus habens, in legibus, vel in alia facultate longam, seu talarem vestem defere velit, tanquam togam doctoralem, eo modo quo in Urbe DD. defenserunt, quoniam si in ea regione DD. facultates vestibus brevibus adinflatiorum secularium urantur, adeo ut roga non sit in iis nisi apud clericos, tum recte prohibiri possit: Tunc, quia ius non scriptum, quod a loci coniunctu refutat, antiquum ius scriptum abolevit. Tum etiam, quia apud populum praefectum infinitum, vel medium hujusmodi antiquae eruditissimae ignorantiae, scandalum praberet, videndo laicum qui in eo habuit facias eos actus, qui laicus licet, clericis autem omnino illiciti sunt: Ut quotidiani probat experientia in illis adversis, qui antequam de consuetudine informationes habeant, in Urbe vident in curibus rogatos publice incidentes cum maioribus, ac adolescentibus, qui scilicet sint medici, vel Advocati, seu Procuratores, aliive Curiales uxoribus, more laicorum incidentes cum uxoriis ac filiis, exerceant autem credunt, quod sunt parochi, vel in aliqua ecclesiastica dignitate constituti, ideoque materia regulanda videatur pro locorum diversis moribus, dicto fine, vel effectu spectato, ead. dif. 93, de iuris. & dif. 21, de Regal.

Idem quoque circa confarum, quoniam in plerisque partibus, per clericos in minoribus, praefectum nobiles, seu alias qualificatus, quinquo (ut praefectum in Urbe frequens praxis docet,) etiam per illos in sacris, ea negligi solet: Ac etiam circa usum comae, que

in aliquibus locis & praefectum in urbe etiam 26 per clericos in sacris more secularium, praegestis togatorum, absque aliquo scandalo geritur? In aliis autem locis, in clericis etiam in minoribus, omnino illicita, & scandala est, tanquam signum quod contradistinguit secularces a clericis, unde propriez locorum Ordinariorum antiquorum canonum rigorem in hoc bene adhibent.

Prout etiam circa Ecclesias servitum, quoniam in plerisque partibus, praefectum vero in parvis Civitatibus, vel oppidis, prima confarum da huc effectus principalius conferri solet, ut scilicet missis, aliquip divinis inferiatur, cum id per laicos explicari non learet, adeo ut in iis sit quod Ordinariorum, aliquip superioribus, clericos quoniam nullum beneficium, vel officium, seu suspendim habentes, cogant etiam sub penia & multis ad praefandum istud quoniam gratuum servitum per hebdomadas, seu per alia tempora pro moribus distributa, nemine excepto: Unde propriez ita refutat distinctio clericorum a secularibus, cum usus cotte, seu altera vestis linea, que superpellicea vulgo dicitur, non permitatur nisi clericis, anque in laicis scandala est: Et alii vero paribus, praefertim in magnis Civitatibus, & in ipsam Urbe praefurat per ipsos facultates condutios, qui in ea interveniunt quandam adhuc longam vestem, cum cotta, seu superpelliceo, poltimodam vero finio servitio, ea dimissa inconfusa habitu brevi facili, adeo ut per nos praeferim nobilibus, vel civilibus id incongruat, cum specie famulus redoleat: Neque in iis est adscriptio, quae de mandato Episcopi sicut alii Clericis, ut practicatur in dictis locis, in quibus tale servitum praefandum est, ut supra, de hoc servitio & aggregatione agitur sub. sive de Canonico. & Capit. dif. 17. cum plur. seqq.

Igitur manifestus error est, cum aliquibus declarationibus, vel doctrinis generalibus Collectorum in hac materia procedere, quoniam stant bene simili, quod in uno loco dicta requisita uno modo impleri dicantur, in alio autem altero: Et consequenter retenta dicta regula, que in omnibus facti questionibus principalius attendenda est, spes tardi scilicet rei substantiam, seu finem, ac effectum a legi consideratur, non autem verborum formalitatem, vel aliquas decisiones, que particulariter circumstantias habere potuerunt, pro locorum, ac perfomanum qualitate id regulandum videatur.

Atque si (ex. gr.) iuxta causum inferiorum insinuando, in Rota, vel in alio Tribunalis Ro-

mang

mane Curiae, dealiquo clericali privilegio, vel effectu dispositio contingit, an feliciter adiut, necne dicta requisita? Videndum est, an agatur de clericis, qui sit civis Urbis, vel incola, ubi ei de facto in iis non sunt. Vel de clericis, qui sicut in Curiam littore habeant, seu incolatum faciat, sit civis seu incola loci, in qua requisita sit in iis, atque per ea ex communione, clericis distinguuntur a laicis. Ponderatur d. dif. 93, de iuris. & sub. sive de testament. dif. 34. & in supplemento, & sub. sive de Regal. dif. 62. & sive de credito dif. 19.

Atque in hoc praefectione confiteatur sol pragmatiscum incepta, qua tot exquiruntur productiva est, cum magno justitiae detrimento, attempendi feliciter doctrinas, vel decisiones in sola litera, non distinguendo locorum, aliamque circumstantiam diuersitatem, atque id, quod Hispanus, vel Galus, aut Germanus Auctor, pro illatum respectu regionum moribus, alterat, applicare cuicunque loco, ubi omnino diversi sunt moribus: Idemque in eadem provicia, vel regione, pro locorum, vel personarum variis usibus.

Quodque substantia veritatis attendi debet, in principio feliciter haec, vel effectum ad quem id ordinatum est, ex praefectione 31 comprobatur: quod licet iusdictum decreatum in verbis copulativo exigat habitus & confarum, ac etiam servitum, & adscriptionem factam ab Episcopo. Attamen si veritetur de facto servitum, more clericis, quoniam de dicto adscriptio, id non prajudicat, sive si defaratur habitus vere clericis, qui dictam clericorum contradicitionem inducit, unde propriez quis in loco pro notorio clericus habetur, non ex eo, quod confarum negligat, exinde sequitur quod sub his iusdicti penitus cadere debeat, at ex magis recepto sensu inconclusa praxis docet.

Prout circa delationem habitus, ea malitiae, non autem physice intelligenda venit, pro frequenti scilicet usu, adeo dictus resulter effectus notitia, seu contradicitione apud populum, vel apud Magistratus: Quoniam si de nocte recreations, vel negotiorum causa, sive imeris, vel venationis occasione, aut alias accidentitaliter in habitu facultatis incedat, non tamen exinde, fori privilegio aliquip clericibus privilegiis vel effectibus privandas secat: Solamenteque incolas ac scilicet per facti qualitate excusatos reddere poterit illos Curiae secularis ministros, qui in eos, occasione armorum vel aliquicun criminis, manus

apponant, ab incuria censorum, quoties tamen in bona fide sint, justeque credidissent, non autem ex affecta ignorantia, illum esse laicum, non autem clericum, dummodo post notitiam, illicio eum proprio superiori remittant.

Cum autem istud decretem, dictis requisitis non accedentibus, privilegio fori eos priuatis: Hinc proinde inter modernos, qui post Concilium super hanc materiam scriperunt, (quorum major pars Collectorum, vel Malorum est, pauci autem videtur illi, quibus Doductum nomen vere congruat,) exorta est questione, an ad privilegii fori tantum privationem, conciliarii dispositio restringatur; alii privilegii, ac effectibus clericalibus fiti remanentibus: Prava circa exemptionem realium ab oneribus laicalibus: Sive circa privilegium cap. Odardus de solute. Aut circa factiorem testamenti, ac alia, que filii familiis clericis conceduntur, laicis autem do negantur, cum similibus: Et quoniam plus in locis sententia sit, capiendo conciliare decreta ad literam, ut alia privilegia firmi remittantur.

Merito tamen Rota Romana aliam probabiliorum sequitur est sententiam, praefectionem occasione dicti privilegii cap. Odardus, ac etiam occasione alterius, circa facultatem testandi de bonis adventitiae, partis potestatis impedimento non obstante: Sive circa exemptionem ab utsufo legali, qui pati in bonis adventitiae filii debent, cum similibus in locis proxime supra allegatis.

Potissimum autem, illa opinio probabilior est arque omnino recipienda videatur, circa exemptionem onerum, dum ita denegatur etiam clericis, qui quibus omnia requisita huius decreti exalte versificantur ex solo defectu celibatus, quia nempe sint conjugati: Igitur multo magis in iis, qui ob requisitorum defectum, praefectum habitus, laicorum potius figuram de facto faciant.

Praefitus enim improbabile est, ut denegati debent illud privilegium fori, quod concernit praedictum tonus ordinis clericalis: adeo ut, neque volens posse clericis illi renunciare, ac se laicali foro subjicere, retenta clericis figura, vel statu, vel de ipso cap. Magistratum facultarem, furcis suspendi atque in fructu gindii, seu ignominiose fuligine, aliquip subjici penitus, clericali statui omnino incongruus, & tamen utca retinere debet privilegium, que intercessu privatum concerunt, & quibus sine aliquo ordini praedictio, renunciare potest, ut est illud factionis testamenti, vel exemptionis ab utsufo legali, cum similibus: Ac etiam est illud

Vu cap.

cap. Ossardus, quod etiam clericis in locis vel ratione dolii, vel ratione auctioris obligationis, & in plenarie alius calibus denegari solet.

Alli etiam valide congrua, & convincentia ratione accedunt, quod iuxta probabilitatem magisque receptam opinionem apud ecclesiasticos, clericorum exceptio a foro laicali reputatur de jure Diviso, de quo non sicut dicta alia privilegia minoria, idoneaque dicendum non est, quod Concilium, eum quem supponit adhuc clericum, atque in clerici statu perseverantem, contra iuris Divini dispositionem, laicali foro subjiceret voluntate, sed omnino verius est, ut de isto majori privilegio tanguam magis dubitabilis loquuntur sic, ut ita generaliter non clericus, sed potius laicus declaretur, *ibidem proxime supra.*

35 Hac autem privatio, ob requisitorum defecutionem, perpetua non est, solumque durat, et cumdum requisitorum defecutionem duraret. Cum etenim iusta opinione, in Romana Curia magis receptam, tonsura (ive si orto, sive si folium introductio ad ordinem,) in primis characterem indecelitatem. His proinde, licetum est etiam post de missum habitum, immo post expesse factam dimissione Ihesu clericatus, cum formalis susceptionis statu incompatibilis matrimoni, immo post patrum delictum, ac inquisitione pendente, habitum quendamque restare, atque requista admiretur, ut propriae privilegia sunt, aliaque privilegia obtinet.

Quanvis enim, ubi, de expressa dimissione clericatus agitur, soleant Episcopi, vel alias superiores, ad ceterum decretem, ut habitus clericatus reclamfuit, nonnulli de eius licentia fieri valeant. Atramen, si de facto qui reclamat habitum & tonsuram, ac inferiat in divisione modo, quo locorum confundendo exigit, adeo ut impleri dicatur predictus effectus, vel finis a Concilio desideratus, abinde reputandus erit clericus, cum non possit Episcopus, vel alter Prelatus hanc facultatem tollere.

Eo modo quo pluries ab hac S. Congregatione Concilii, & ab altera Episcoporum declaratum fuit, ut non possit Episcopus, vel alias Prelatus tollere habitum clericalem, seu clericibus privilegiis aliquemque variare, eo quin negligat aliamque ordinis faciem, vel ad eos allumandos omnino inhabilitetur degenerare.

Ideoque vigilancia, & charitas eorum, qui Episcopi & Pastores, non autem mercenarii, & mercatoris, partes sacre volunt,

confutis in ingressu, ad eum non de facili conferendo tonsuram, cum ea jam impedita, deterrit ab eidem non valere, neque procedi per viam paxiōnem, sed folium per viam declarationis, quando ad hujus decreti formam, auctoritate canonum, vel Apofoliorum decretorum in clericali statu, quale pavlegius de jure reputandus veniat, & sic declarare id, quod jam de jure usque in molaribus excusantis grana a spori, non autem ex sua potestate de novo disponere, vel decernere.

Quoniam etiam si clericus assumpit matrimonium secularium, vel aliud statum omnino incomparabilem, cum clericari, qui prouide sit in minoribus, vel alio clero ecclast. sine consecratione matrimoniorum cuncti unicae & virgines, quoniam si militi, vel alio statu incomparabili dimisisti, ad priorem statum clericalem redes, recte id agere potest, neque inter regulas id impedit, minimeque aliquod crimen committimus, quanvis inquitur adhuc cum ejus terminis & moderationibus, ne scilicet potestis fraudis ratiocini prohibeat *sic de papa dico.* *dico.* *ap.*

In casu autem matrimonii, eo durante, adhuc status clericus conjugati aliquipotest, & ubi autem sit folium, alle clerici celebri, plenaria, cum folium bigamus utroque causa id impedita, nisi Apofoliorum dispensatio accedit, quod folio matrimonio dari solet, non autem eo durante.

Procedunt haec omnia, contra ipsum clericum, ne foro, aliquippe clericalibus privilegiis poterit, non autem ut, exinde licentia libi tributetur, proprio marte de facto deferendo habitum, vel non levando requiri, se exerceat ab Episcopi, vel alterius ecclesiastice superioris jurisdictione, vel prelatore, quoniam ita in ejus officio unusque foro subiectus remanebit, ut plures declaravitis huc facias Congregatio, et etiam Rota, *sub ita de justitia.* *dico.* *55.*

Quinimum etiam expressum ferent diffisionem alias, quam eorum Episcopi, vel alio superiore, ad eum pertinere, non admittente vel ad ceterum alibet, ad eum ut alias a non admissione detur appellatio, vel recursus, Ad finis eorum, que in iure habentur de resignatione beneficiorum, si fieri non potest nisi coram superiori acceptane, ut ita ex mutuo consensu dissolvatur illa contractus, qui eo modo intus est.

Ac etiam quicunque clericatus in minoribus aliud non sit, nisi quedam adscriptio militie caelestis, idcirco quod madmodum in militia terrena illi, qui per Diuenum, vel alium officiale,

ad quem pertinet militaris soulo, seu matricula aduersarius est tanquam per speciem contradictorum, non potest, cum deterre absque ejusdem Dicatu, vel alterius superioris licentia, per quam ex mutuo consensu diffracta sequi dicatur, atque alias adhuc militis determinatur foro militari subiectus, ita a parte cum in omnibus cadere sit ratio.

Terteria est pars hujus decreti circa clericos conjugatos, quorum respectu lanovata fuit Constitutio Bonifaci Ottavi, ut (sicut) presuppositum a fortiori illis qualibusque quae pro locutis moribus, ut supra necessaria sunt etiam in clericis, qui sunt celibates, gaudemus, ut privilegii clericalis canones, & fori criminalis, non autem illa privilegii, praefereant illo exemptionem omnium loculorum, nisi respetu reperientur per fori discordiorum, unde proprieta sub questione est, ut id procedat in illis munibibus, qua fuit quidem personalia, sed non foris, ut (ex. ge.) ob manus Decurionis, vel Magistrorum Communis, vel Ercari, Baronis, sive exactioris publicorum vecigalium, vel Praefecti publicorum omnium iuxta varios regiom montes, sive frequentia in locis Episcoporum ultra montes ista dubitetas cadat, iteque magis circumspicte procedatur, magisque exacta legalitas exigatur: non nam ad hanc solam speciem probationis ad refractum est, cum per alias species id justificare prohibutum non sit, etiam per praedictam, seu administrativam probationem, cuius sufficiencia certam regulam non habet, sed iudicetur, vel superioris arbitrio commissa est, ut de refutante, in supplemento ad dico. 54. & in eisdem locis, in quibus *supra.*

Ea tamquam distinctio in facti contingencia adhibebit militi videtur, ut spectari debet finis, vel effectus, ad quem ista probatio facienda sit, ac feliciter pro privilegio exemptione fori laicalis, vel pro aliis privilegiis, quae ipsius clerici communum prophanum, seu bustale continet, puta exemptionis onerum, sive pro factiose restituenda non obstante patria potestat, cum similibus in primo enim casu minus probatio sufficit, ex ea ratione, quae in dubio eligenda est illa pars tunc, per quam totius ordinis clericalis, atque immunitatis Ecclesiasticae praejudicium evincitur, sive secundum in altero, in quo, ista ratione cessante, magis concludens, & perfecta probatio desiderari debet, *ibidem.*

Postea omnia reddere procedunt, ubi nulla sit quicunque clericatus in genere, sed eo polito, agere folium de requisitis ut supra: 46 Ut vero ipse clericatus in questione sit, atque de eius suplemento.

Postea omnia reddere procedunt, ubi nulla sit quicunque clericatus in genere, sed eo polito, agere folium de requisitis ut supra: